

Vergaderjaar 2022–2023

36 200 XIV**Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2023****Nr. 11****NOTA VAN WIJZIGING**

Ontvangen 2 december 2022

Het voorstel van wet wordt als volgt gewijzigd:

A

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedsel kwaliteit (XIV) en het Diergezondheidsfonds (F) voor het jaar 2023 luiden:

Vastgestelde departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (XIV) voor het jaar 2023 (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	Verplichtingen	Uitgaven	Ontvangsten
	Totaal	2.663.292	3.177.915	101.396
	Beleidsartikelen	2.429.667	2.944.290	97.901
21	Land- en tuinbouw	773.396	649.814	55.280
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken	766.464	1.456.449	33.365
23	Kennis en innovatie	400.589	348.809	9.256
24	Uitvoering en toezicht	489.218	489.218	0
	Niet-beleidsartikelen	233.625	233.625	3.495
50	Apparaat	183.088	183.088	3.495
51	Nominaal en onvoorzien	50.537	50.537	

TOELICHTING**Algemeen**

In deze nota van wijziging wordt de oorspronkelijke memorie van toelichting van de ontwerpbegroting 2023 van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangepast. Vanwege budgettaire ontwikkelingen die hebben plaatsgevonden na het indienen van het oorspronkelijke voorstel is de nota opgesteld. De wijzigingen hebben betrekking op de raming van de verplichtingen en de uitgaven.

Artikelsgewijze toelichting bij de begrotingsartikelen

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Artikel 21 Land- en tuinbouw

Zowel de kasuitgaven, als de verplichtingen op dit artikel worden verhoogd. Het betreft € 64,6 mln. aan verplichtingen en € 63,9 aan kasuitgaven. De mutaties worden hieronder per maatregel toegelicht.

Transitie landbouw

In de Toekomst Landbouwbrief [TK 27 858, nr 518]] is een integraal maatregelenpakket voor 2023 en 2024 van € 226,6 mln. aan uitgaven totaal aangekondigd. Het integrale pakket bestaat uit verschillende maatregelen die hieronder separaat toegelicht worden. Alle maatregelen zijn vooruitlopend op en ter ondersteuning van de gebiedsprogramma's en no-regretmaatregelen die de transitie van de landbouw een impuls geven. Voor artikel 21 betekent dit dat er in totaal € 27,3 mln. aan kasuitgaven en € 28,3 mln. aan verplichtingen in 2023 en in totaal € 24,3 mln. aan kasuitgaven en € 23,3 mln. aan verplichtingen voor 2024 wordt toegevoegd aan de begroting LNV.

Psychosociale hulp

Het programma heeft als doel het verkleinen van de kloof tussen agrarische ondernemers en psychosociale hulpverlening. Voor dit programma is in 2023 en in 2024 een bedrag van € 0,3 mln. per jaar gereserveerd. Het programma, opgesteld door de sector en afgestemd met hulpverleningsinstanties, legt focus op preventie (zelfbewust ondernemerschap, weerbaarheid en mentale fitheid), versterken landelijke loketfunctie voor agrarische ondernemers met psychosociale hulpvragen en instellen van een Platform AgroZorg waarin alle betrokken organisaties zitting hebben en waar knelpunten geagendeerd en opgepakt kunnen worden.

Stimulering omschakeling naar biologische landbouw

Om de omschakeling naar biologische landbouw te stimuleren is € 13,0 mln. per jaar gereserveerd in 2023 en in 2024. De extensieve en grondgebonden werkwijze van biologische landbouw draagt bij aan het oplossen van de stikstofproblematiek, het verbeteren van biodiversiteit, bodemherstel en het verbeteren van de waterkwaliteit o.a. door verminderd gebruik gewasbeschermingsmiddelen en mest en een robuustere landbouw verbonden met de natuurlijke processen. Om ten volle te profiteren van het wenkend perspectief van biologische landbouw in de gebiedsprocessen is het nodig om nu een aantal stappen te zetten, waaronder het opzetten van een landelijke helpdesk, versterking van het controlestelsel en het maken van afspraken over het bevorderen van de verkoop van biologische producten, zoals aangegeven in het actieplan biologische landbouw dat binnenkort verschijnt. De middelen die nu aan de LNV begroting worden toegevoegd maken een start van deze omschakeling mogelijk.

Duurzamere gewasbescherming

In het Uitvoeringsprogramma gewasbescherming en in het coalitieakkoord zijn ambities opgenomen om acties op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming en het realiseren van Kaderrichtlijn Water (KRW) doelen te intensiveren. In de Toekomstbrief Landbouw is € 10,0 mln. per jaar in 2023 en 2024 aangekondigd waarmee enkele noodzakelijke stappen kunnen worden gezet. Duurzame gewasbescherming leidt tot een drastische vermindering van de behoefte aan chemische gewasbeschermingsmiddelen bij de agrarische ondernemers en nagenoeg geen emissie naar het milieu. Hiermee draagt duurzame gewasbescherming substantieel bij aan het realiseren van de waterkwaliteitsdoelen (KRW) en de biodiversiteitsdoelen.

Ketenafspraken

Bindende afspraken met ketenpartijen ter versterking van de positie van de boer zijn nodig om de transitie te versnellen. Daarbij wordt een niet-vrijblijvende bijdrage van banken, toeleveranciers, de verwerkende industrie en de retail verwacht. Waar nodig worden afspraken juridisch geborgd. Voor de kosten voor het faciliteren van het proces, het uitwerken van de afspraken, het monitoren en handhaven van gemaakte afspraken, en voor financiële ondersteuning van de gemaakte afspraken wordt in 2023 voor € 3,0 mln. aan uitgaven geraamd.

Derogatie

Met een brief (TK 33 037, nr. 450) is aan de Tweede Kamer kenbaar gemaakt dat de Europese derogatiebeschikking zal gaan wijzigen. De Europese beschikking voorziet vanaf 2023 in een stapsgewijze jaarlijkse afbouw van de derogatie.

Derogatiedeelnemers zullen worden ondersteund met behulp van een tijdelijke transitie tegemoetkomingsregeling. Voor deze transitieregeling stelt het kabinet in totaal maximaal € 130 mln. beschikbaar. Het deel dat wordt geraamd voor 2023 betreft € 23,7 mln. voor zowel de kastuitgaven, als de verplichtingen. De regeling wordt in 2023 grotendeels gedekt vanuit de begrotingsreserve Apurement. De jaren 2024 en 2025 zijn taakstellend op de begroting van LNV verwerkt (artikel 51) en worden verder ingevuld bij Voorjaarsnota 2023.

De regeling moet ervoor zorgen dat het areaal grasland van deze bedrijven behouden blijft, opdat de waterkwaliteit in Nederland niet achteruit gaat. Daarbij biedt deze transitieregeling de gelegenheid aan derogatiedeelnemers om de bedrijfsvoering te heroverwegen en eventueel aan te passen.

Dierentuinregeling

Als gevolg van de maatregelen omtrent de COVID-19 crisis in de vorm van lockdowns zijn dierentuinen veel inkomsten misgelopen. Omdat de vaste kosten voor de verzorging doorlopen zorgde het gebrek aan inkomsten voor een risico voor het dierenwelzijn. Hierom is de tijdelijke regeling subsidie dierentuinen COVID-19 gepubliceerd. Om de schade van de laatste lockdown, die van december 2021 t/m 26 januari 2022 heeft geduurd, te compenseren is in 2022 vanuit deze regeling het derde steunen herstellepakket beschikbaar gesteld.

Omdat de verschillende COVID-19 regelingen na aanmelding bij de Europese Commissie geen voorrang meer krijgen is er vertraging opgetreden en zal het niet meer mogelijk zijn om alle voorschotten in 2022 uit te betalen. Van het geraamde bedrag uit 2022 zal € 12,9 mln. aan uitgaven en verplichtingen in het komende jaar moeten worden gedaan.

Vanwege de financiële situatie van dierenruinen is het van belang om te zorgen dat de betalingen in zo spoedig mogelijk zullen plaatsvinden. Dit is van belang voor de financiële gezondheid van de dierenruinen en daarmee het welzijn van de dieren.

Door verwerking in deze nota van wijziging wordt verdere vertraging voorkomen. Daarbij is uitstel van betaling van het voorschot tot halverwege 2023 onwenselijk en kan consequenties hebben voor de laatste betaling over deze periode. Na betaling van het voorschot zullen later in het jaar de definitieve vaststellingen en daarmee ook de laatste betalingen plaatsvinden.

Artikel 22 Natuur, visserij en gebiedsgericht werken

Zowel de kasuitgaven, als de verplichtingen op dit artikel worden in totaal verhoogd. Het betreft in totaal € 231,3 mln. aan verplichtingen en € 237,1 aan kasuitgaven in 2023. De mutaties worden hieronder per maatregel toegelicht.

Uitvoeringskosten transitiefonds

De uitgaven van € 37,1 mln. voor de uitvoeringskosten Transitiefonds worden aan de begroting toegevoegd. Hiervan is € 22,7 mln. een verhoging van de verplichtingenruimte en uitgaven voor het Rijk. Daarnaast zijn de voorschotten richting de provincies van € 14,4 mln. opgenomen. Het gaat hierbij van een ophoging van het uitgavenbudget aangezien deze als verplichtingen reeds zijn aangegaan in 2022.

De verhoging van de kasuitgaven bestaat onder andere uit een voorschot aan de provincies van € 14,4 mln. welke wordt uitgekeerd als specifieke uitkering. Per provincie betekent dit een bedrag van € 1,2 mln. in 2023. Deze middelen worden ingezet ten behoeve van het realiseren van de opgave van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG).

Daarnaast wordt er in 2023 € 8,81 mln. beschikbaar gemaakt om de Regieorganisatie Transitie Landelijk Gebied (RTLG) te faciliteren. De werkzaamheden bestaan onder andere uit het verder in kaart brengen en opzetten van de informatiehuishouding van RTLG ten behoeve van het NPLG, het organiseren van werkconferenties, het starten en onderhouden van kennisplatforms, onderzoeksbudget en de verdere opbouw van de regieorganisatie. Voor de verdere opbouw is onder meer budget beschikbaar gesteld voor het faciliteren van de opbouw van het programmabureau en de lerende aanpak.

Ook worden de kosten voor de Ecologische Autoriteit van € 3,27 mln. in 2023 aan de begroting toegevoegd. In navolging van het coalitieakkoord is er een Ecologische Autoriteit ingesteld voor een onafhankelijke ecologische toets van de gebiedsplannen. De Ecologische Autoriteit zal zich bezighouden met de aangeleverde natuurdoelanalyses en gebiedsprogramma's die aangeleverd worden door de provincies.

In het kader van gebiedsgericht werken worden middelen van in totaal € 4,1 mln. beschikbaar gemaakt voor de departementen IenW (20 FTE) en BZK (11 FTE), aangezien zij ook een belangrijke rol hebben ten aanzien van het NPLG. Tevens wordt in 2023 voor € 1,35 mln. aan communicatiekosten gemaakt voor het NPLG. Het gaat hierbij om het ontwikkelen en uitvoeren van een overkoepelende communicatieaanpak. Voor 2024 is additioneel € 1,35 mln. vrijgemaakt.

Tot slot zijn er nog een aantal relatief kleinere bedragen die aan de begroting worden toegevoegd. Zo zijn er de kosten voor monitoring, AERIUS van € 1,8 mln. Deze middelen worden ingezet voor de doorontwikkeling en het beheer AERIUS (inclusief moderniseringslag). Daarnaast worden de middelen van € 1,0 mln. voor de inzet RVO betreffende de uitvoering van wettelijke taken door DG Landelijk gebied & stikstof toegevoegd. Tot slot is € 2,4 mln. is bestemd voor monitoring en

rapportage, een verplichte taak die voortkomt uit de Wet stikstofreductie en natuurverbetering. Uitvoering vindt plaats door een onafhankelijk consortium bestaande uit PBL, RIVM en WUR.

Nationale grondbank (NGB)

Voor de aankoop van gronden door de nationale grondbank is voor 2023 een bedrag van € 200,0 mln. aan kasuitgaven en verplichtingen geraamd. Deze gronden worden aangekocht om grondmobiliteit voor agrarische ondernemers te creëren, en zullen om deze reden in de komende jaren met dit doel wederom verkocht worden. Deze koop en verkoop gebeurt door middel van een plafondcorrectie. Eventuele afwaardering van deze gronden wordt gefinancierd vanuit het transitiefonds. De afwaardering en de geraamde ontvangsten uit verkoop van de gronden loopt door tot en met 2028. Intertemporeel zullen de budgetten neutraal uitkomen. Het aankoopproces wordt uitgevoerd door het Rijksvastgoedbedrijf.

Overbruggingsregeling visserijsector

In 2023 wordt € 8,6 mln. aanvullende verplichtingruimte beschikbaar gesteld (d.w.z. uit latere jaren naar voren geschoven) voor de overbruggingsregeling voor de visserijsector. Deze regeling zal in het eerste kwartaal van 2023 worden opengesteld en hiervoor is in totaal € 10,0 mln. beschikbaar. Met deze subsidieregeling wordt de druk door de stijgende bedrijfskosten van dit moment voor de visserijsector verlaagd. De Tweede Kamer is hierover op 15 november geïnformeerd (Kamerstuk 21 501-32, nr. 1470).

Artikel 23 Kennis en Innovatie

Zowel de kasuitgaven, als de verplichtingen op dit artikel worden verhoogd. Het betreft € 145,3 aan verplichtingen en € 85,3 aan kasuitgaven. Het betreft twee mutaties die hieronder worden toegelicht.

Transitie Landbouw

In de Toekomst Landbouwbrief [TK 30 252, nr.77] is een integraal maatregelenpakket voor 2023 en 2024 van € 226,6 mln. totaal aangekondigd. Het integrale pakket bestaat uit verschillende maatregelen die hieronder separaat toegelicht worden. Alle maatregelen zijn vooruitlopend op en ter ondersteuning van de gebiedsprogramma's en no-regretmaatregelen die de transitie van de landbouw een impuls geven. Voor artikel 23 betekenen de maatregelen een verhoging van de kasuitgaven met € 85,3 mln. in 2023 en € 89,7 mln. in 2024. De verplichtingen worden met hetzelfde bedrag verhoogd. Hieronder worden de verschillende maatregelen uit de Toekomst Landbouwbrief toegelicht:

Innovatie op het boerenerf

Voor het stimuleren van innovatie op het boerenerf word een bedrag van € 37,5 mln. voor 2023 en € 26,5 mln. voor 2024 beschikbaar gesteld. Het doel is om zoveel mogelijk boeren, die dit willen en nodig hebben, op meerjarige basis sociaaleconomische begeleiding en coaching te bieden bij hun transitie naar een toekomstbestendige bedrijfsvoering. Hiermee worden ondernemers geholpen bij de keuzes die in de gebiedsplannen nodig zijn en die passen bij de transitieopgaven voor de eigen landbouwpraktijk.

Fieldlabs

Voor de ondersteuning vanuit LNV voor de fieldlabs (duurzame praktijkproeven op boerderijen) wordt € 10,1 mln. in 2023 en € 26,9 mln. in 2024 beschikbaar gesteld. De Fieldlabs hebben als doel om middels de (gebiedsgerichte) (door)ontwikkeling van nieuwe ideeën en innovaties, de transitie naar duurzame en rendabele landbouwbedrijven te faciliteren en versnellen. Aanvullend op coaching en advisering zorgen fieldlabs ervoor dat innovaties snel en praktijkgericht bij de boer terecht komen. Fieldlabs dragen daarmee bij aan reductie van stikstof en andere klimaat-belastende emissies, betere water- en bodemkwaliteit en biodiversiteit.

Metten en Berekenen

Er wordt voor € 9,2 mln. in 2023 en € 10,0 mln. aan middelen beschikbaar gesteld voor de verbetering van de wetenschappelijke meet en berekensysteem voor stikstof. Zo kan de depositie van stikstof worden gemonitord en kan de nauwkeurigheid van de cijfers worden verhoogd. Met deze middelen worden twee actielijnen opgestart: 1. Monitoring en beleidsevaluatie en 2. Op bedrijfsniveau meetbaar maken van emissies. Voor de doorontwikkeling van het systeem van meten en rekenen aan stikstof wordt aangesloten op het Nationaal Kennisprogramma Stikstof (NKS).

KPI's en bedrijfsmanagement

Agrarisch ondernemers worden bij het nemen van beslissingen over maatregelen waarmee ze bijdragen aan de bedrijfsspecifieke doelen (kpi's) voor stikstof, klimaat, water en natuur en in het verantwoorden van prestaties, ondersteund via het opstellen en doorontwikkelen van rekenregels en managementsystemen voor alle bedrijfstypen. Om deze ondersteuning te blijven bieden is er voor 2023 en 2024 een bedrag van € 2,0 mln. aan uitgaven gereserveerd. Daarbij is uitdrukkelijk oog voor integraliteit, wetenschappelijke onderbouwing en validatie. Bij de (door-)ontwikkeling is ook oog voor het mogelijke gebruik van deze managementsystemen voor het verantwoorden van prestaties.

Digitalisering

Voor maatregelen die zijn gericht op het (door)ontwikkelen, in praktijk brengen, ondersteunen, en onderhouden van digitale technologie wordt € 27,5 mln. in 2023 en € 25,3 mln. in 2024 beschikbaar gesteld. Digitalisering (zoals de toepassing van precisielandbouw, dashboards, Artificial Intelligence, robotisering) maakt efficiënter en effectiever omgaan met hulpbronnen mogelijk. Deze maatregelen regelen de randvoorwaarden om duurzame (digitale) technologieën beter te kunnen toepassen. Het stimuleert ook data-gedreven gebiedsgerichte samenwerking op grondstofstromen zoals rond mest en diervoeder.

Besluitvorming Nationaal Groeifonds (NGF)

Het kabinet heeft besloten € 60,0 mln. toe te kennen uit het Nationaal Groeifonds voor Cellulaire Agricultuur (Kamerbrief 36 200 L nr. 4). Gecoördineerd vanuit Cellulaire Agricultuur Nederland Stichting en in samenwerking met het Ministerie van LNV, wordt een integrale aanpak uitgerold die gekwalificeerd CA personeel opleidt, fundamentele en toegepaste CA kennis ontwikkelt en opschalingsfaciliteiten beschikbaar maakt voor CA bedrijven. Om dit mogelijk te maken worden er voor 2023 voor € 60,0 mln. aan aanvullende verplichtingen aan de begroting

toegevoegd. De kasuitgaven worden voor de komende jaren in een kasritme gezet zoals in de budgettaire tabel is te zien.

Artikel 50 Apparaat

Zowel de kasuitgaven, als de verplichtingen op dit artikel worden in 2023 verhoogd met € 16,6 mln. In het kader van gebiedsgericht werken worden middelen beschikbaar gemaakt voor 120 FTE (€ 16,6 mln.) per jaar aanvullende capaciteit voor LNV.

Artikel 51 Nog te verdelen

De mutaties op artikel 51 betreffen de besluitvorming derogatie, zie daartoe de toelichting onder artikel 21.

Meerjarige doorwerking

In de onderstaande tabellen zijn per artikel de standen eerste suppletoire begroting 2022 vóór nota van wijziging, de mutaties en de standen suppletoire begroting 2022 na nota van wijziging meerjarig opgenomen.

Meerjarige doorwerking verplichtingen (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
21	Land en tuinbouw					
	Stand vóór nota van wijziging	708.466	746.320	340.171	293.192	249.063
	transitie landbouw	28.300	23.300			
	dierentuinregeling	12.900				
	<i>Besluitvorming derogatie, dierentuinregeling</i>	23.730	52.624	53.746	0	0
	Stand na nota van wijziging	773.396	822.244	393.917	293.192	249.063
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken					
	Stand vóór nota van wijziging	535.168	528.341	520.699	470.671	469.528
	<i>Besluitvorming transitiefonds</i>	22.745	8.457	8.075	8.329	8.329
	<i>Aankoop gronden NGB</i>	200.000				
	<i>Overbruggingsregling Noordzee</i>	8.551	- 2.000	- 2.000	- 2.000	- 2.551
	Stand na nota van wijziging	766.464	534.798	526.774	477.000	475.306
23	Kennis en innovatie					
	Stand vóór nota van wijziging	255.289	246.938	237.681	231.678	224.150
	transitie landbouw	85.300	89.700			
	<i>Besluitvorming NGF</i>	60.000				
	Stand na nota van wijziging	400.589	336.638	237.681	231.678	224.150
50	Apparaat					
	Stand vóór nota van wijziging	166.488	162.365	159.748	157.205	155.806
	<i>Besluitvorming transitiefonds</i>	16.600	16.600	16.600	16.600	16.600
	Stand na nota van wijziging	183.088	178.965	176.348	173.805	172.406
51	Nog te verdelen					
	Stand vóór nota van wijziging	51.567	52.624	53.746	42.682	44.832
	<i>Besluitvorming derogatie</i>	- 1.030	- 52.624	- 53.746	0	0
	Stand na nota van wijziging	50.537	0	0	42.682	44.832
Totaal	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
	Stand voor nota van wijziging	2.206.196	2.204.366	1.774.811	1.646.656	1.589.188
	<i>Besluitvorming transitiefonds, derogatie, NBG, Noordzee, transitie landbouw en NGF</i>	457.096	136.057	22.675	22.929	22.378
	Stand na nota van wijziging	2.663.292	2.340.423	1.797.486	1.669.585	1.611.566

Meerjarige doorwerking uitgaven (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
21	Land en tuinbouw					
	Stand vóór nota van wijziging	585.884	623.445	286.580	205.341	148.116
	transitie landbouw	27.300	24.300			

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
	Dierentuinregeling	12.900				
	<i>Besluitvorming derogatie</i>	23.730	52.624	53.746	0	0
	Stand na nota van wijziging	649.814	700.369	340.326	205.341	148.116
22	Natuur, visserij en gebiedsgericht werken					
	Stand vóór nota van wijziging	1.219.304	548.676	529.853	469.832	469.089
	<i>Besluitvorming transitiefonds</i>	37.145	8.457	8.075	8.329	8.329
	<i>Aankoop gronden NGB</i>	200.000				
	Stand na nota van wijziging	1.456.449	557.133	537.928	478.161	477.418
23	Kennis en innovatie					
	Stand vóór nota van wijziging	263.509	252.010	241.364	233.250	229.740
	transitie landbouw	85.300	89.700			
	<i>Besluitvorming NGF</i>	0	15.000	10.000	10.000	10.000
	Stand na nota van wijziging	348.809	356.710	251.364	243.250	239.740
50	Apparaat					
	Stand vóór nota van wijziging	166.488	162.365	159.748	157.205	155.806
	<i>Besluitvorming transitiefonds</i>	16.600	16.600	16.600	16.600	16.600
	Stand na nota van wijziging	183.088	178.965	176.348	173.805	172.406
51	Nog te verdelen					
	Stand vóór nota van wijziging	51.567	52.624	53.746	42.682	44.432
	<i>Besluitvorming derogatie</i>	- 1.030	- 52.624	- 53.746	0	0
	Stand na nota van wijziging	50.537	0	0	42.682	44.432
Totaal	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
	Stand voor nota van wijziging	2.775.970	2.106.898	1.734.057	1.559.538	1.492.992
	<i>Besluitvorming transitiefonds, derogatie, direnentuinregeling, transitie landbouw, NGB en NGF</i>	401.945	154.057	34.675	34.929	34.929
	Stand na nota van wijziging	3.177.915	2.260.955	1.768.732	1.594.467	1.527.921

Meerjarige doorwerking ontvangsten (bedragen x € 1.000)

Art.	Omschrijving	2023	2024	2025	2026	2027
21	Land en tuinbouw					
	Stand vóór nota van wijziging	32.580	30.280	29.080	29.080	29.080
	<i>Besluitvorming derogatie</i>	22.700	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	55.280	30.280	29.080	29.080	29.080
22	Natuur en biodiversiteit					
	Stand vóór nota van wijziging	33.365	30.257	27.053	24.409	22.756
	Verkoop gronden NGB				18.620	23.275
	Stand na nota van wijziging	33.365	30.257	27.053	43.029	46.031
Totaal	Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit					
	Stand voor nota van wijziging	78.696	73.293	68.820	66.176	64.523
	Verkoop gronden NGB				18.620	23.275
	<i>Besluitvorming derogatie</i>	22.700	0	0	0	0
	Stand na nota van wijziging	101.396	73.293	68.820	84.796	87.798

Gegeven,

De Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
P. Adema

De Minister voor Natuur en Stikstof,
Ch. van der Wal - Zeggelink